הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סח

סח שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בְּפִיּוּטִין. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמַּפְסִיקִים בִּבְרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע לוֹמַר פִּיּוּטִים, אֲוְנָכוֹן לִמְנֹעַ מִלְּאָמְרָם מִשּׁוּם דְּהָוֵי הֶפְסֵק. הַגָּהָה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (א) דְּאֵין אִסּוּר בַּדָּבָר (הרבינו יונה ה. ד״ה בשחר והרשב״א (ת״ם סי׳ תפטו) והטור), וְכֵן נוֹהֲגִין בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת לְאָמְרָם, וְהַמַּקֵּל וְאֵינוֹ אוֹמְרָם לֹא הִפְסִיד, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יַעֲסֹק בְּשׁוּם דָּבָר, אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אָסוּר לְהַפְסִיק וְלַעֲסֹק (ב) כָּל זְמַן שֶׁהַצִּבּוּר אוֹמֵר פִּיּוּטִים, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְדַבֵּר שׁוּם שִׂיחָה בְּטֵלָה. וּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁלּוֹמֵד עַל יְדֵי הָרְהוּר שֶׁרוֹאֶה בְּסֵפֶר וּמְהַרְהֵר לֵית בֵּיהּ אִסּוּרָא, דְּהָרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר (ג) [א] דָּמֵי, אֶלָּא (ג) שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יָבוֹאוּ לִידֵי הֶפְסֵק, וְעַל כֵּן (ד) אֵין לְאָדָם לִפְרֹשׂ עַצְמוֹ (ה) [ב] מֵהַצִּבּוּר בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְאָמְרָם, וְיֹאמַר אוֹתָם (ו) עִמָּהֶם. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן צ׳ סָעִיף י׳ (מהרי״ל (הל׳ תפילה ס״ג) ודרכי משה):

א תְּשׁוּבַת הָרַמ״ה וְרַמַּב״ם בְּפֶרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה״ז) וְהַטּוּר בְּשֵׁם אֲבִיו הָרֹא״שׁ.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **דְּמֵי.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ שֶׁפִּתֵּיר לְלְמֹד אָז עַל יְדֵי הָרְהוּר. וּבְכִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) כָּתַב דִּבְפִיּוּטֵי הַקָּלִיר וְכַיּוֹצֵא אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן, אַךְ בְּפִיּוּטִים מֵאֲחֵרוֹנִים הַמְשׁוֹרְרִים, הַחוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ וּמִתְרַהֵר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, אָרִיךְ לְמִעְבַּד הָכִי: **[ב] מֵהַצִּבּוּר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְשֶׁלְמֵי צִבּוּר (אילה דברים שיש בהם ס״ק) כָּתַב שֶׁרָאָה בִּירוּשָׁלַיִם תִּבְּנָה וְחִכּוֹנָן בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (ענין נוסח התפילה הג״ה ב) מִכְּתַב יַד מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל וִיטַל בֶּן מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטַאל זִכְרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי אֲבִיו שֶׁכָּתַב מוֹרֵי לֹא הָיָה אוֹמֵר כו׳ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אָמַר שְׁמוּאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב זֶה אֲבָא מָארִי ז״ל, רְאִיתִי כְּשֶׁהָיָה שׁוֹלֵחַ צִבּוּר בַּקָּהָל בִּימִים נוֹרָאִים הָיָה אוֹמֵר כָּל הַוִּדּוּיִים וְכָל הַפִּיּוּטִים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְיִשְׁמַע חָכָם וּמַמְנֶּה יִקַּח חָכְמָה וּמוּסָר הַשְׂכֵּל. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַשְׁלְמֵי צִבּוּר שֶׁמָּנָה שָׁם דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם יוֹהֲרָא וְשֶׁאֵין בָּהֶם. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת מַהֲרַ״י בֶּן מִגַּ״ש ז״ל סִימָן (מ״ז) [פ״ז] כָּתַב שֶׁאִם הַחַזָּן מַחֲזִיר עִנְיַן הַבְּרָכָה קֹדֶם שֶׁתִּגְבֶּה הַבְּרָכָה עָלָיו מֻתָּר, וְהוּא מִנְהָג פָּשׁוּט לְכָל הָעוֹלָם, וְכֵן דַּעַת הָרַב ז״ל בָּזֶה (רְצוֹנוֹ לוֹמַר רַבֵּנוּ הָרַי״ף). עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבִכְרֵכֵי יוֹסֵף סִימָן קי״ב (ס״ה) קָהֶ בָּזֶה מִדִּבְרֵי הָרַמַּב״ם בְּתְשׁוּבָה הַמְכֻנָּה פְּאֵר הַדּוֹר סִימָן ס״ד וְסִימָן קכ״ט שֶׁאוֹסֵר בִּבְרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, עַיֵּן שָׁם. וּבְמַה שֶׁכָּתַב הַתּוֹסָפוֹת (חגיגה יג. ד״ה ורבלי) שָׁרֵבִי אֶלְעָזָר הַקָּלִיר הוּא רַבִּי אֶלְעָזָר בִּרְבִּי שִׁמְעוֹן, עַיֵּן בְּמַעֲדַנֵי מֶלֶךְ (ברכות פ״ה סי׳ כא אות ה) וּבְזִכְרוֹן יוֹסֵף סִימָן י״ג י״ד וּבְשׁוּ״ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא (או״ח סי׳ קיג) שֶׁהָאֲרִיכוּ הַרְבֵּה בָּזֶה, וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (שם ס״ג) הֵבִיא תְּשׁוּבַת רַבֵּנוּ תָּם הַמּוּבְאָות בְּשׁבֲלֵי לֶקֶט בְּכְתָב יָד וְכָתַב שֶׁהִיא עֲמֻקָּה וּרְחָבָה, וְשָׁם הִרְגִּישׁ מֵהָרַ״ן בְּנֻקְיוֹן כַּפּוֹת דְּסֻכּוֹת וְעוֹד פִּיּוּט אֲחוֹת אֲשֶׁר לְכָךְ כְּסִפְתָּה, וְכָתַב בְּיִשּׁוּב הַדְּבָרִים, וּמַחֲזִיק בְּרָכָה הָאֲרִיךְ, וּבְסוֹף דְּבָרָיו כָּתַב: תָּא חֲזִי כַּמָּה נְפִישׁ חִילֵיהוּ דִּבְחַכְמָתָם עֲדִיפוּ מִנְּבִיא, דְּרַבֵּנוּ הָאַ״ז ז״ל גִּלָּה שֶׁהַפִּיּוּט הָיָה בּוֹ נִיצוֹץ מִנִּשְׁמַת רַבִּי אֶלְעָזָר בִּרְבִּי שִׁמְעוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מוֹר וּקְצִיעָה (סי׳ קיב) וּכְנָף רְנָנִים (ח.). עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ג) **דְּמֵי.** אֲמְנָם בְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן אוֹמֵר קְדִישׁ אָסוּר לְהַרְהֵר בְּסֵפֶר, שֶׁצָּרִיךְ הַרְבֵּה לְכַוֵּן בַּעֲנִיַּת הַקְּדִישׁ. פְּרִי חָדָשׁ (עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב סִימָן קכ״ד סָעִיף קָטָן ז׳): (ד) **מֵהַצִּבּוּר.** הָאֲרִי״ז ז״ל (ספר הכוונות ענין נוסח התפילה) לֹא הָיָה אוֹמֵר פִּיּוּטִים וּפִזְמוֹנִים אֶלָּא מַה שֶּׁפָּרְסוּ הָרִאשׁוֹנִים כְּגוֹן הַקָּלִירִי שֶׁנִּתְקְנוּ עַל דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, וְכֵן לֹא הָיָה אוֹמֵר יְגַדֵּל. אֲמְנָם הַמִּתְנַהֲגִים שֶׁנָּהֲגוּ בְּשַׁרְשֵׁי הַתְּפִלָּה אֵין לְשַׁנּוֹת מִמִּנְהָג מְקוֹמוֹ, כִּי שָׁנִים עָשָׂר שְׁעָרִים בִּשְׁמַיִם נֶגֶד שָׁנִים עָשָׂר שִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן וְכָל שֶׁכֵּן יֵשׁ לוֹ שַׁעַר וּמִנְהָג לְבַד, וּמַה שֶּׁנִּזְכַּר בְּשַׁ״ס הוּא שָׁנוּי לְכֹל. הַכַּוָּנוֹת. (וּבְשֶׁלְ״ה) [וּבְשַׁבְּלֵי הַלֶּקֶט] (סי׳ כח) הָאֲרִיךְ בְּשֵׁם גְּאוֹנִים שֶׁמְּצָוֶה לוֹמַר פִּיּוּטִים, וּכְשֶׁפִּיֵּט רַבִּי אֶלְעָזָר וְחִיּוֹת אֲשֶׁר הִנָּה וְכוּ׳ לְהַטָּה אֹשׁ סְבִיבוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם. כָּתַב הָרַ״מ מִינְץ סִימָן פ״ז שֶׁמִּנְהָגוֹ לוֹמַר הַפִּיּוּט וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל בִּבְרָכַת יוֹצֵר אוֹר, שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה, וְאִם מַתְחִילַ בְּיָחִיד לֹא יֹאמַר שׁוּם פִּיּוּט בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א), מִיהוּ בְּסוֹף סִימָן נ״ד כָּתַב הָרַמ״א דְּאָסוּר לְהַפְסִיק בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, אֲבָל כְּשֶׁאוֹמֵר בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה הָוֵי מַעֲיַן הַבְּרָכָה. מִיהוּ בְּסֶפֶק שֶׁהַחַזָּנִים מַאֲרִיכִים הַרְבֵּה בְּנִגּוּנִים, טוֹב יוֹתֵר לוֹמַר הַפִּיּוּט קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל בִּבְרָכַת יוֹצֵר אוֹר, דִּבְרֵכ הָוֵי הַפִּיּוּט שֶׁלֹּא מֵעַיֵּן הַבְּרָכָה, וְיִהְיֶה חָשׁוּב הֶפְסֵק כְּשֶׁיִּשְׁהֶה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּה, וּלְכַתְּחִלָּה רָאוּי לָחֹשׁ לָזֶה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ס״ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד) עַיֵּן שָׁם. וְאִם שָׁכַח לוֹמַר הַפִּיּוּט עַד שֶׁגָּמַר הַבְּרָכָה אָסוּר לְאָמְרוֹ, דְּלֹא עָדִיף מֵעַל הַנְּפָשׁ בַּחֲנָכָּה וּפוּרִים, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **דְּאֵין אִסּוּר.** שֶׁזֶּה שֶׁאָמְרוּ [בִּבְרָכוֹת י״א (ע״ב)] מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהָאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, לֹא אָמְרוּ (ג) אֶלָּא בִּבְרָכוֹת אֲרֻכּוֹת שֶׁפּוֹתְחוֹת בְּבָרוּךְ וְחוֹתְמוֹת בְּבָרוּךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר שֶׁלֹּא לִפְתֹּחַ אוֹ שֶׁלֹּא לַחְתֹּם, וְכֵן לְהֶפֶךְ קְצָרוֹת אֵין רַשַּׁאי לְהַאֲרִיכָן, דְּעַל יְדֵי זֶה מְשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בִּבְרָכוֹת, אֲבָל שְׁאָר נֻסָּח הַבְּרָכָה לֹא נָתְנוּ בּוֹ חֲכָמִים שִׁעוּר שֶׁיֹּאמַר כָּךְ וְכָךְ מִלּוֹת דַּוְקָא, דְּאִם כֵּן הָיָה לָהֶם לְתַקֵּן נֻסָּח כָּל בְּרָכָה בְּמִלּוֹת מְנוּיוֹת וּלְהַשְׁמִיעֵנוּ כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה בְּנֻסְחָתָהּ, וְזֶה לֹא מָצִינוּ. כָּתַב הָרַמַּב״ם פֶּרֶק א׳ מִקְּרִיאַת שְׁמַע (ה״ז), כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר, כָּל הַמְּשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בִּבְרָכוֹת הֲרֵי זֶה טוֹעֶה, וְחוֹזֵר וּמְבָרֵךְ כַּמַּטְבֵּעַ. וְכָתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה פֶּרֶק א׳ מִבְּרָכוֹת (ה״ו), דַּוְקָא אִם פָּתַח בִּבְרָכָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא תִּקְּנוּ לִפְתֹּחַ אוֹ חָתַם בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ שֶׁלֹּא לַחְתֹּם, אוֹ (ג) שֶׁחִסֵּר מִבְּרָכוֹת הָאֲרֻכּוֹת הַתְּחִלַּת הַבְּרָכָה שֶׁמַּתְחֶלֶת בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, אוֹ שֶׁלֹּא סִיֵּם בַּשֵּׁם, אֲבָל אִם שִׁנָּה בְּנֻסַּח הַבְּרָכָה וְלֹא אָמַר אוֹתוֹ לְשׁוֹן מָשָׁ אֶלָּא שֶׁאָמַר בְּנֻסָּח אַחֵר בְּעִנְיַן הַבְּרָכָה אֲפִלּוּ חִסֵּר כַּמָּה תֵּבוֹת, יָצָא בְּדִיעֲבַד, (ג) הוֹאִיל וְהָיָה בָּהּ אַזְכָּרָה וּמַלְכוּת וְעִנְיַן הַבְּרָכָה, לְבַד הַתֵּבוֹת שֶׁפֵּרְטוּ חֲכָמִים שֶׁהֵם מְעַכְּבוֹת, כְּגוֹן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בְּרִית וְתוֹרָה בִּבְרַכַת הַמָּזוֹן, וּמַשִּׁיב הָרוּחַ, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, וְהוּבָא כָּל זֶה בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סִימָן ס״ד (סק״ג) וּבְסִימָן קפ״ד (סק״א). וּבְבָאוּר הַגְּרָ״א (ד״ה הג״ה) כָּתַב דְּהָרַמַּב״ם פֶּרֶק א׳ מִבְּרָכוֹת (ה״ו) חָזַר בּוֹ מִזֶּה, וְסוֹבֵר דְּאֲפִלּוּ בִּבְרָכָה אֲרֻכָּה אִם לֹא גָּמַר סוֹף הַבְּרָכָה כְּדִינָהּ מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד יָצָא, וְכַדָּעָה הָרִאשׁוֹנָה הַמּוּבָא בְּסִימָן קפ״ד סָעִיף א׳ עַיֵּן שָׁם: **(ב) כָּל זְמַן שֶׁהַצִּבּוּר.** הוּא הַדִּין (ד) אֲפִלּוּ אִם כְּבָר גָּמַר הוּא וְהַצִּבּוּר הַפִּיּוּטִים וְהַבְּרָכָה, וְהוּא עוֹמֵד בֵּין פֶּרֶק לְפֶרֶק, גַּם כֵּן אָסוּר לְהַפְסִיק: **(ג) שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ה) כְּשֶׁיִּרְאוּ הֶהָמוֹן שֶׁהוּא מִסְתַּפֵּק בְּסֵפֶר יָבֹאוּ גַּם כֵּן לְדַבֵּר, אֲבָל הִרְהוּר בְּעָלְמָא בְּדִבְרֵי תּוֹרָה אֲפָשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ. אֲמְנָם בְּשָׁעָה שֶׁהַחַזָּן אוֹמֵר קְדִישׁ אָסוּר לְהַרְהֵר, שֶׁצָּרִיךְ הַרְבֵּה לְכַוֵּן בַּעֲנִיַּת הַקְּדִישׁ. **(ד) אֵין לְאָדָם.** וּמוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטַל כָּתַב בְּשֵׁם (ו) הָאֲר״י (שער הכוונות ע׳ נוסח התפילה) שֶׁלֹּא הָיָה אוֹמֵר פִּיּוּטִים וּפִזְמוֹנִים אֶלָּא מַה שֶּׁפָּרְסוּ הָרִאשׁוֹנִים כְּגוֹן הַקָּלִירִי שֶׁנִּתְקְנוּ עַל דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, וְכֵן לֹא הָיָה אוֹמֵר יְגַדֵּל. וּמִכָּל מָקוֹם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ג) רַשַּׁבָּ״א (ח״א סי׳ חע): **(ב)** פְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ס״ד (א״א סק״ג): **(ג)** רַמַּב״ם (ברכות פ״א ה״ו) עַיֵּן שָׁם: **(ד)** פְּשׁוּט, דַּהֲלֹא הוּא מִטַּעַם הֶפְסֵק כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה: **(ה)** עַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה: **(ו)** מָגֵן אַבְרָהָם (הקדמה) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ב), עַיֵּן שָׁם: **(ז)** פְּרִי מְגַדִּים (הקדמה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סט

סט דִּין פּוֹרֵס עַל שְׁמַע. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א א אִם יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ (א) כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּיִחִיד וְלֹא שָׁמְעוּ לֹא קְדִישׁ וְלֹא קְדֻשָּׁה, עוֹמֵד אֶחָד מֵהֶם (ב) וְאוֹמֵר קַדִּישׁ וּבָרְכוּ וּבָרְכָה רִאשׁוֹנָה (ג) יוֹצֵר אוֹר וְלֹא יוֹתֵר, וְזֶה נִקְרָא פּוֹרֵס עַל שְׁמַע, לְשׁוֹן חֲתִיכָה פְּרוּסָה, שֶׁאֵין אוֹמְרִים אֶלָּא קְצָת מִמֶּנָּה. הַגָּהָה: (ד) וְעַכְשָׁו לֹא נָהֲגוּ לוֹמַר כָּל בְּרָכַת יוֹצֵר אוֹר, אֶלָּא אוֹמְרִים קַדִּישׁ וּבָרְכוּ וְהֵם עוֹנִים אַחֲרָיו (ה) [א] בָּרוּךְ ה׳ וְכוּ׳. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁפּוֹרְסִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית (ה) כְּמוֹ בְּשַׁחֲרִית (כל בו (סוף סי׳ יט כמס רפ״ט נמן) ובית יוסף בשם הר״ן (מגילה יג: ד״ה ופ״ה)), (ו) וְלֹא נָהֲגוּ כֵּן מִשּׁוּם (ז) דְּלֵיכָּא קְדִישׁ קֹדֶם בָּרְכוּ שֶׁל עַרְבִית. **וּלְאַחַר שֶׁסִּיְּמוּ בָּרְכַת יוֹצֵר אוֹר * אוֹמֵר אָבוֹת וּגְבוּרוֹת (ח) וּקְדֻשָּׁה וְאַתָּה קָדוֹשׁ, וְזֶה (ט) נִקְרָא עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה.** ב וְאֵין עוֹשִׂין דְּבָרִים אֵלּוּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, מִשּׁוּם דְּהָוֵי דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. ג וְצָרִיךְ לְחַזֵּר אַחַר אֵלּוּ שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ, דְּהַיְנוּ רֹב הָעֲשָׂרָה. ד וְאִם אֵינָם נִמְצָאִים, אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל אֶחָד (י) שֶׁלֹּא (ג) [ב] שָׁמַע אוֹמְרִים. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁשָּׁמַע יָכוֹל לִפְרֹס

א א (ו) בָּרוּךְ ה׳ וְכוּ׳. וְאִם לֹא שָׁמַע בָּרְכוּ רַק שָׁמַע הַקָּהָל עוֹנִים, עוֹנֶה אָמֵן, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ״ז סָעִיף קָטָן א׳. (ז) **שֶׁמָּא.** וְאִם שָׁמַע מֵהַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה, דַּיּוֹ, וְאֵין חוֹזְרִין בִּשְׁבִילוֹ. עַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם. וְהוּא הַדִּין שֶׁמִּתְפַּלְּלִין כָּל הַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל אֶחָד שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל. בַּיִת יוֹסֵף דַּרְכֵי מֹשֶׁה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד), מִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּאִם אֵין (י) [ר] שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ לֹא יִתְפַּלֵּל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּלַחַשׁ רַק יַתְחִיל מִיָּד בְּקוֹל רָם, דְּהָא עִקַּר הַכַּוָּנָה מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה. [וְכָתַב מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן (ע״ד) [נ״ד] (סק״ג) שֶׁאִם פּוֹרְסִין אַחַר קַדִּישׁ בָּתְרָא יֹאמַר מִקְצָת פְּסוּקִים קֹדֶם פְּרִיסַת שְׁמַע, שֶׁלְּעוֹלָם אֵין אוֹמְרִים קַדִּישׁ אֶלָּא אַחַר פְּסוּקִים אוֹ אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה]:

א מְגִלָּה כ״ג (ע״ב) לְפָרוּשׁ הָרַ״ן שָׁם (ד״ה מתני׳). ב שָׁם בְּמִשְׁנָה. ג מַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פ״ה ה״ז) וְרַמְכַּ״ם בְּפֶרֶק (א׳) [ח׳] מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה״ד). ד תַּלְמִידֵי רַשׁ״י בְּשֵׁמוֹ (תוס׳ שם ד״ה ואין) וְהָאֲגוּר (סי׳ קיט) בְּשֵׁם סְמַ״ק (מצוה יא) וְרוֹקֵחַ (סי׳ שכ) וּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים (שם).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ו) **בָּרוּךְ ה׳ וְכוּ׳.** וְאִם לֹא שָׁמַע בָּרְכוּ רַק שָׁמַע הַקָּהָל עוֹנִים, עוֹנֶה אָמֵן, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ״ז סָעִיף קָטָן א׳. (ז) **שֶׁמָּא.** וְאִם שָׁמַע מֵהַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה, דַּיּוֹ, וְאֵין חוֹזְרִין בִּשְׁבִילוֹ. עַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם. וְהוּא הַדִּין שֶׁמִּתְפַּלְּלִין כָּל הַתְּפִלָּה בִּשְׁבִיל אֶחָד שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל. בַּיִת יוֹסֵף דַּרְכֵי מֹשֶׁה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד), מִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּאִם אֵין (י) [ר] **שֶׁלֹּא** הִתְפַּלְּלוּ לֹא יִתְפַּלֵּל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּלַחַשׁ רַק יַתְחִיל מִיָּד בְּקוֹל רָם, דְּהָא עִקַּר הַכַּוָּנָה מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה. [וְכָתַב מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן (ע״ד) [נ״ד] (סק״ג) שֶׁאִם פּוֹרְסִין אַחַר קַדִּישׁ בָּתְרָא יֹאמַר מִקְצָת פְּסוּקִים קֹדֶם פְּרִיסַת שְׁמַע, שֶׁלְּעוֹלָם אֵין אוֹמְרִים קַדִּישׁ אֶלָּא אַחַר פְּסוּקִים אוֹ אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] בָּרוּךְ ה׳. וְעַיֵּן בְּמֻגָּן אַבְרָהָם בְּרֵישׁ הִסִּימָן מִמַּשְׁמֶעֶת הָרַמַּ״ע (סי׳ פד) וּמַה שֶּׁכָּתַב עַל זֶה בֵּיד אֶפְרַיִם. וְהָאַחֲרוֹן הֵיטֵב (סק״א) הִשְׁמִיט, וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה: **[ב] שֶׁמָּא.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק״ב). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ״ה בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סָעִיף קָטָן ט׳, וּמַה שֶּׁכָּתַב בַּעֲטָרַת זְקֵנִים (ד״ה ואם) כָּאן בָּזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְקַמָּן בְּסִימָן קל״ג בְּבֵית יוֹסֵף דְּמוֹכֵח דְּמִנְהָגָם הוּא דְּאַף אִם אֵרַע שֶׁלֹּא בָּא אָדָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת אַחַר בָּרְכוּ, אַף עַל פִּי כֵן אֵין מְדַקְדְּקִין בָּכָךְ, לְבַד מִשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים כִּדְאִיתָא שָׁם, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְבַטֵּל מִנְהָגָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִפְּנֵי הַמַּחֲלֹקֶת, (ז) אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לְחוּשׁ לְמַחֲלֹקֶת, יֵשׁ לְנַהֵג שֶׁלֹּא יֹאמַר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בָּרְכוּ אֶלָּא אִם כֵּן בָּא אֶחָד אַחַר בָּרְכוּ וְלֹא שָׁמַע כְּלָל יוֹם, וְאַף שֶׁכְּבָר אָמַר יוֹצֵר אוֹר מַתָּה גַּם כֵּן לוֹמַר בִּשְׁבִילוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יִסְמֹךְ אֲלֵיהָ יוֹצֵר אוֹר, וְכֵן מִי שֶׁכְּבָר שָׁמַע בָּרְכוּ קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְעַתָּה מִתְפַּלֵּל בִּיחִידוּת וְהִגִּיעַ לְבָרְכוּ וְנִזְדַּמֵּן לוֹ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים שֶׁכְּבָר שָׁמְעוּ בָּרְכוּ, אַף עַל פִּי כֵן מַתָּה לְפָרֹס עַל שְׁמַע וְלוֹמַר בָּרְכוּ הוּא אוֹ אַחַר בִּשְׁבִילוֹ, כֵּיוָן דְּיֵשׁ מִי אַחַר כְּךָ בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר, אֲבָל אִם תַּרְתֵּי לְגַרְיעוּתָא דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר שָׁמַע בָּרְכוּ אוֹ שֶׁשָּׁמַע מֵהָעוֹלִים בְּתוֹרָה שֶׁאָמְרוּ בָּרְכוּ וְגַם הוּא עַצְמוֹ אֵינוֹ עוֹמֵד קֹדֶם יוֹצֵר אוֹר, אֵינוֹ יָכוֹל עוֹד לִפְרֹס עַל שְׁמַע וְלוֹמַר בָּרְכוּ הוּא אוֹ אַחַר בִּשְׁבִילוֹ:

א (א) **כָּל אֶחָד.** וְהָרַדְבַּ״ז בְּסִימָן רמ״א חֵלֶק ד׳ פָּלִיג עַל זֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אִם הִתְפַּלְּלוּ עֲשָׂרָה כָּל אֶחָד בִּיחִידִי פָּרַח מִנַּיְהוּ קְדֻשָּׁה וּקְדֻשָּׁה כִּדְאָמְרִינַן גַּבֵּי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן [לְקַמָּן בְּסִימָן קצ״ד סָעִיף א׳], וְכֵיוָן דְּפָרַח מִנַּיְהוּ אַף עַל גַּב שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְחַבְּרוּ עֲשָׂרָה, אֵינָם יְכוֹלִים לְחַזֵּר וּלְהִתְפַּלֵּל בְּקָדִישׁ וּקְדֻשָּׁה, וְאִם חָזְרוּ וְהִתְפַּלְּלוּ הָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה, עַיֵּן שָׁם, וְהוּבָא דְּבָרָיו בְּקִצּוּר בְּמֻגָּן אַבְרָהָם (סק״ד). וּכְסֵפֶר מֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ד) וּבְחַיֵּי אָדָם (כלל ל ס״ג) הֵבִיאוּ דְּבָרָיו לְהֲלָכָה. וּבְתִשְׁבֹּרֶת הָרַמַ״ע סִימָן פ״ד וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים בְּדִינֵי בָּרְכוּ אוֹת ג׳ [א] מַשְׁמַע דְּפוֹסֵק כְּהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ, אֲכָל בְּתִשְׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר חֵלֶק אוֹרַח חַיִּים סִימָן י״ז כָּתַב דְּכֵן עִקַּר כְּהָרַדְבַּ״ז. אֲכָל גַּם לְהָרַדְבַּ״ז אִם יֵשׁ אֶחָד מֵהֶם שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן יָכוֹל לִפְרֹס עַל שְׁמַע וְגַם לִירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה, אַף לֹא יִתְפַּלֵּל מִתְּחִלָּה הַתְּפִלָּה בְּלַחַשׁ רַק יִתְפַּלֵּל תֵּכֶף הַתְּפִלָּה בְּקוֹל רָם, דִּכְבָר אִתְּמָר לֹא שַׁיָּךְ פֶּרַח חוֹבַת תְּפִלָּה מִנַּיְהוּ, דַּהֲרֵי בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ אוֹמֵר, וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן גִּבּוֹרִים בְּסִימָן קכ״ד (אלף המגן סק״א). וְהוּא הַדִּין דְּאֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁכְּבָר יָצְאוּ יָכוֹל לִפְרֹס עַל שְׁמַע וְלִירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה בִּשְׁבִילוֹ וּכְדִלְקַמִּיהּ בַּשַּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ עַל כָּל פָּנִים אֶחָד שֶׁלֹּא יָצָא עֲדַיִן יְדֵי תְּפִלָּה, כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה [הָרַדְבַּ״ז שָׁם]: **(ב) [א] וְאוֹמֵר קַדִּישׁ.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ״ד בְּהַגָּ״ה דְּצָרִיךְ לוֹמַר מִתְּחִלָּה קְצָת פְּסוּקִים: **(ג) יוֹצֵר אוֹר.** אַף דִּבְזְמַנֵּנוּ כֻּלָּם בְּקִיאִין וְאֵין צָרִיךְ לְבִרְכַּת הַמַּבְרִךְ שֶׁיּוֹצִיאֵן בְּהַבָּרְכָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מַה דְּאַיְירֵי הַמְחַבֵּר שֶׁכְּבָר בֵּרְכוּ כֻּלָּם כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, מִכָּל מָקוֹם סְבִירָא לֵיהּ לְהַמְחַבֵּר דְּאוֹמֵר יוֹצֵר אוֹר מִשּׁוּם (ג) שֶׁלֹּא יְהִיוּ נִרְאִין כְּכוֹפְרִין חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיְּבָרְכוּ וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁיְּבָרֵךְ, לְכָךְ אוֹמֵר יוֹצֵר אוֹר (ג) וּבְקוֹל רָם וְהָאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים וְהַשּׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה: **(ד) [ב] וְעָכְשָׁו וְכוּ׳.** סְבִירָא לָן (ד) דְּכֵיוָן שֶׁעוֹנִים בָּרוּךְ ה׳ הַמְּבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד תּוּ לֹא מִיחֲזֵי כְּכוֹפֵר, מִידֵי דַּהֲוֵי אַבִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּבְמֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ב) שֶׁהִסְכִּימוּ גַּם כֵּן לָזֶה: **(ה) כְּמוֹ בְּשַׁחֲרִית.** וְכֵן הִתְפַּלְּלוּ כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ: **(ו) וְלֹא נָהֲגוּ כֵּן.** כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג), נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ אֶחָד שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מֵעֲרִיב יָכוֹל לְצַמְּדוֹ בִּפְנֵי הָעַמּוּד עִם תִּשְׁעָה שֶׁהִתְפַּלְּלוּ וְיֹאמַר בָּרְכוּ בְּקוֹל רָם וְגַם יֹאמַר הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה בְּקוֹל רָם וְיוֹצֵא אַף לְהַמְחַבֵּר, וְאָפְשָׁר דְּיוֹכַל לוֹמַר גַּם כֵּן הַקָּדִישׁ שֶׁקֹּדֶם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **(ז) דְּלֵיכָּא קָדִישׁ.** וּמִשּׁוּם בָּרְכוּ בְּקוֹל רָם וְיוֹצֵא אַף לְהַמְחַבֵּר, כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה [הָרַדְבַּ״ז שָׁם]: **(ב) וְאוֹמֵר קַדִּישׁ.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ״ד בְּהַגָּ״ה דְּצָרִיךְ לוֹמַר מִתְּחִלָּה קְצָת פְּסוּקִים: **(ג) יוֹצֵר אוֹר.** אַף דִּבְזְמַנֵּנוּ כֻּלָּם בְּקִיאִין וְאֵין צָרִיךְ לְבִרְכַּת הַמַּבְרִךְ שֶׁיּוֹצִיאֵן בְּהַבָּרְכָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מַה דְּאַיְירֵי הַמְחַבֵּר שֶׁכְּבָר בֵּרְכוּ כֻּלָּם כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, מִכָּל מָקוֹם סְבִירָא לֵיהּ לְהַמְחַבֵּר דְּאוֹמֵר יוֹצֵר אוֹר מִשּׁוּם (ג) שֶׁלֹּא יְהִיוּ נִרְאִין כְּכוֹפְרִין חַס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיְּבָרְכוּ וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁיְּבָרֵךְ, לְכָךְ אוֹמֵר יוֹצֵר אוֹר (ג) וּבְקוֹל רָם וְהָאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים וְהַשּׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה: **(ד) [ב] וְעָכְשָׁו וְכוּ׳.** סְבִירָא לָן (ד) דְּכֵיוָן שֶׁעוֹנִים בָּרוּךְ ה׳ הַמְּבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד תּוּ לֹא מִיחֲזֵי כְּכוֹפֵר, מִידֵי דַּהֲוֵי אַבִּרְכַּת הַתּוֹרָה, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּבְמֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ב) שֶׁהִסְכִּימוּ גַּם כֵּן לָזֶה: **(ה) כְּמוֹ בְּשַׁחֲרִית.** וְכֵן הִתְפַּלְּלוּ כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ: **(ו) וְלֹא נָהֲגוּ כֵּן.** כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג), נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ אֶחָד שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מֵעֲרִיב יָכוֹל לְצַמְּדוֹ בִּפְנֵי הָעַמּוּד עִם תִּשְׁעָה שֶׁהִתְפַּלְּלוּ וְיֹאמַר בָּרְכוּ בְּקוֹל רָם וְגַם יֹאמַר הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה בְּקוֹל רָם וְיוֹצֵא אַף לְהַמְחַבֵּר, וְאָפְשָׁר דְּיוֹכַל לוֹמַר גַּם כֵּן הַקָּדִישׁ שֶׁקֹּדֶם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **(ז) דְּלֵיכָּא קָדִישׁ.** וּמִשּׁוּם בָּרְכוּ בְּקוֹל רָם וְיוֹצֵא אַף לְהַמְחַבֵּר, כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה בָּזֶה [הָרַדְבַּ״ז שָׁם]: **(ח) וּקְדֻשָּׁה וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּהַגָּ״ה בְּסָמוּךְ כָּל הַתְּפִלָּה גַּם כֵּן. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן א׳ דְּדַעַת הָרַדְבַּ״ז דְּאֵין לְנַהֵג דִּין עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בָּהֶם עַל כָּל פָּנִים אֶחָד שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד), מִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּאִם אֵין שָׁם שִׁשָּׁה שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ לֹא יִתְפַּלֵּל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּלַחַשׁ, רַק יַתְחִיל מִיָּד בְּקוֹל רָם, דְּהָא עִקַּר הַכַּוָּנָה בְּהַחֲזָרָה בָּזֶה הוּא רַק מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, וְיֹאמַר הַשֵּׁשׁ רִאשׁוֹנוֹת בְּקוֹל רָם וְהַשֵּׁשׁ אַחֲרוֹנוֹת בְּלַחַשׁ, אֲבָל כְּשֵׁשׁ רֹב מִנְיַן הֵם כְּמוֹ צִבּוּר גָּמוּר, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה: **(ט) נִקְרָא עוֹבֵר וְכוּ׳.** וְאֵין זֶה מְצוּי כְּהַיּוֹם, (ו) מִשּׁוּם דְּרִגְילִין לִפְרֹס עַל שְׁמַע בִּשְׁבִיל הַמִּתְאַחֲרִין לָבוֹא אַחַר גְּמַר סִיּוּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּלַחַשׁ קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּקוֹל רָם, וְיוֹצְאִין עַל יָדוֹ עִנְיַן הַקְּדֻשָּׁה. [וְצָרִיכִין לְזָהֵר בְּעֵת שֶׁמַּקְבִּיצִין אָז בְּפֶתַח בֵּית הַכְּנֶסֶת לִפְרֹס עַל שְׁמַע (ח) שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ נֶגֶד הַמִּתְפַּלְּלִין]. אֲבָל אִם אֵרַע שֶׁנִּתְאַחֵר לָבוֹא לְהִתְפַּלֵּל אַחַר הַתְּפִלָּה, יוּכַל לִפְרֹס עַל שְׁמַע וְלִירֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה: **(י) שֶׁלֹּא שָׁמַע.** וְאִם שָׁמַע מֵהָעוֹלִים בַּתּוֹרָה דַּי, וְאֵין חוֹזְרִין בִּשְׁבִילוֹ, אִם לֹא שֶׁהוּא עוֹמֵד עַתָּה קֹדֶם בְּרִכַּת יוֹצֵר אוֹר אָז מַתָּר

בְּאוּר הֲלָכָה

א * **אוֹמֵר אָבוֹת וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ח׳ בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַגָּ״ה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א (ד״ה ואתה קדוש) דְּמִשְׁמַע מִינֵּיהּ דְּדַעַת הַטּוּר דְּלֹא יֹאמַר רַק הַשָּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא מִשְׁמַע מִינֵּיהּ דְּמִצַּדָּד לְהַגָּ״ה שְׁבְּסָמוּךְ. עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּבִיא רְאָיָה מֵהַמִּשְׁנָה. **וְעַיֵּן עוֹד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם, וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא הָיָה רֹב מִנְיָן וְהִתְפַּלְּלוּ הַשְּׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּלַחַשׁ אִם יָכוֹל אַחֵר כָּךְ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לְעַבֵּר לִפְנֵי הַתֵּבָה צָרִיךְ עִיּוּן. דִּלְפִי דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּפוֹסֵק בְּרֵישׁ הַסָּעִיף דַּאֲפִלּוּ אִם הִתְפַּלְּלוּ מִתְּחִלָּה כָּל אֶחָד בִּיחִידִי יָכוֹל אַחֵר כָּךְ אֶחָד לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה, פְּשׁוּט דְּכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה, כִּי מִבְּצִי לִי לְפִי דַּעַת הָרַדְבַּ״ז דְּנַהֲגִינַן כְּווֹתֵיהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן א׳, אם פְּלִיג גַּם כֵּן בָּזֶה דָּזֶה יַחְשֹׁב רַק תְּפִלָּה דְּיָחִיד, אוֹ דִּילְמָא דְּבָזֶה עָדִיף כֵּיוָן דְּבַעֵת הַתְּפִלָּה הָיָה מְנְיָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְגַם מִבֵּיוָן שֶׁנִּתְקַבְּצוּ לַעֲשָׂרָה הָיָה עֲלֵיהֶם חִיּוּב קֹדֶשׁ קֹדֶם שֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְפַּלֵּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן א׳ בְּסוֹפוֹ עַיֵּן שָׁם דְּעַל הַכֹּל הָיָה הַחִיּוּב, וְתַדַּע, דְּלִהְרַדְבַּ״ז דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּפָרַח מִנַּיְהוּ חִיּוּבָא דְּקֻדֻּשָּׁה לְאַחַר שֶׁהִתְפַּלְּלוּ, הָא דְּאָנוּ עוֹשִׂין תָּמִיד חֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אַף דְּאָנוּ בְּקִיאִין וּלְפִי דִּבְרֵי הַחוֹסָפוֹת בְּמְגִלָּה [דף כ״ג עמוד ב׳ (ד״ה ואין)] הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, עַל כָּרְחֵךְ הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּבַעֵת שֶׁנִּתְקַבְּצוּ בְּיַחַד הָיָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) כָּל זֶה מִן הָרַמַ״ע (סי׳ פד) וְיֵשׁ אֶפְרַיִם וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין ברכו ס״ג) **וְשֹׁאֵר אַחֲרוֹנִים:** אַבְרָהָם (סק״ג): **(ז)** מֵחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שם): **(ח)** לְבוּשׁ. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) בְּשֵׁם **א (ג)** בַּיִת יוֹסֵף: **(ד)** פְּרִי מְגַדִּים (א״א הקדמה): **(ה)** דַּרְכֵי מֹשֶׁה (סי״א): **(ט)** מָגֵן הַמַּגַּדָּנִי יוֹם טוֹב (מגילה פ״ד מ״ג מלבושי ירש סק״ב): **(י)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב לא הזכיר כלל את דברי הרדב״ז, ומשמע שסובר כדעת השו״ע שאף שהתפללו כל העשרה לא פרח מינייהו חובת קדיש וקדושה. ועיין בביאור הלכה (ד״ה אומר אבות).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah